

Inventariserend Veldonderzoek, door middel van proefsleuven

**Oostzijde kern Esch te Esch
Gemeente Haaren**

Opdrachtgever

Gemeente Haaren
Adres Postbus 44
5076 ZG Haaren

Status:

versie 3, definitief

Projectleider

R. Roth MA

Projectnummer

Synthegra Rapport S130052

Autorisatie

drs. J. S. Krist

Paraaf

Datum

21-01-14

COLOFON

Opdrachtgever : Gemeente Haaren
Project : Projectnaam
Projectnummer : S130052
Titel : Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, Oostzijde Kern Esch te Esch,
gemeente Haaren
Datum : 21-01-14
Projectleider : R.Roth
Auteurs : R.Roth, drs. H. Leuving en drs. E. Hoven
Tekenaar : mevr. W. van de Zijpp
Autorisatie : drs. J.S. Krist
Druk : Synthegra BV, Leusden
ISSN : 1874-9771

Synthegra bv

Synthegra BV, Olmenlaan 6A, NL-3833 AV Leusden
Telefoon +31 (0)88 81 81 981; Internet: www.synthegra.nl

© Synthegra bv, 2013

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	7
1.1 Ligging en huidige situatie plangebied	7
1.2 Onderzoekskader	7
1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	8
1.4 Onderzoeksmethodiek	10
2 VOORONDERZOEK	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Resultaten bureauonderzoek	11
2.3 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen	12
3 RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK	13
3.1 Landschapsgenese en bodemopbouw	13
3.1 Inleiding	15
3.2.1 Analyse sporen en structuren	15
3.3 Vondstmateriaal	17
4 CONCLUSIES EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	18
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	18
4.2 Conclusies	21
5. ARCHEOLOGISCHE WAARDERING EN SELECTIEADVIES	23
5.1 Waardering volgens specificatie VS 06	23
5.2 Selectieadvies Synthegra volgens specificatie VS 07	25
5.3 Selectieadvies gemeente Haaren	25
LITERATUUR EN KAARTEN	26

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Puttenkaart

Bijlage 3: Hoogtes

Bijlage 4: Allesporenkaart totaal. ASK per put incl. locaties profielen

Bijlage 5: Profieltekeningen

Bijlage 6: Sporenlijst

Bijlage 7: Vondstenlijst

Bijlage 8: Determinatielijst

Bijlage 9: Selectieadvies gemeente Haaren

Afbeelding voorblad: sfeerfoto van de werkzaamheden (Foto Synthegra)

Administratieve gegevens

Toponiem	: Oostzijde Kern Esch
Plaats	: Esch
Gemeente	: Haaren
Provincie	: Noord - Brabant
Projectnummer	: S130052
Bevoegde overheid	: Gemeente Haaren, namens deze dhr. R. Mackaij
Opdrachtgever	: Gemeente Haaren
Uitvoerende instantie	: Synthesgra bv
Datum uitvoering veldwerk	: 2 tot en met 05-09- 2013
Uitvoerders veldwerk	: R. Roth, R. Vaasen, V. van der Veen
Onderzoeksmelding (ARCHIS)	: 58081
Datum onderzoeksmelding	: 27-08-13
Onderzoeksnummer (ARCHIS)	: 48.301
Kaartblad	: 45 C
Periode	: middelhoge verwachting NEO- NT. Lage verwachting PALEO-MESO
Oppervlakte	: Circa ca. 1.400 m ²
Perceelnummer(s)	: -
Grond eigenaar / beheerder	: Gemeente Haaren
Grondgebruik	: grasland
Geologie	: Laagpakket van Wierden van de Formatie van Boxtel
Geomorfologie	: verspoelde dekzandvlakte
Bodem	: Hoge zwarte enkeerdgronden
Depot	: Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot voor bodemvondsten te Den Bosch

De onderzoeklocatie wordt omsloten door de volgende vier coördinaten:

Zuidwest: 148551/ 402618

Zuidoost: 148684/ 402640

Noordwest: 148543/ 402665

Noordoost : 148715/ 402797

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Haaren heeft Synthegra bv in Esch een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd in de periode van 2 tot en met 6 september 2013. Aanleiding voor het onderzoek is de geplande nieuwbouw.

Er zijn conform het Programma van Eisen zeven regelmatig over het plangebied verspreide, proefsleuven aangelegd. In overleg met de opdrachtgever c.q. bevoegde overheid is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de extra optionele 225 m² (deels) in te zetten. Dit bood de gelegenheid om naast de reguliere proefsleuven nog twee extra proefsleuven in het zuidoostelijke deel van het plangebied aan te leggen. In totaal is 1.560 m² onderzocht.

Doelstelling

Het doel van het archeologische onderzoek is vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja de begrenzing van de op het terrein aanwezige archeologische waarden te bepalen. Daarnaast dienen de gaafheid en conservering van de waarden te worden vastgesteld. Op deze wijze moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

Gevolgde onderzoeksmethode

Er zijn in totaal 9 proefsleuven aangelegd. Er is één vlak in de vaste grond tussen 0,6 en 1,2 m – MV aangelegd. Van de voorgeschreven zeven sleuven zijn de profielen door middel van 3 kolommen er proefsleuf zijn voor het fysisch-geografisch onderzoek gedocumenteerd. In de twee extra proefsleuven was een fysisch-geografisch onderzoek gezien de uniforme bodenopbouw binnen het gehele plangebied. Alle sporen zijn KNA conform gedocumenteerd. Na het veldwerk zijn de proefsleuven dichtgegooid en aangereden.

Resultaten

Er zijn 18 sporen gedocumenteerd waaronder paalkuilen, kuilen waarvan de functie niet duidelijk is. Daarnaast zijn enkele sporen aangetroffen waarvan wordt aangenomen wordt dat ze van natuurlijke origine zijn. Deze sporen tekenen zich onduidelijk af in de ondergrond. In het zuidoosten van het plangebied, in de proefsleuven 3 en 5, zijn spoorconcentraties waargenomen. Hierbij gaat om vermoedelijk middeleeuwse paalkuilen. Of de sporen te relateren zijn aan bewoningsstructuren (woon- of stalgebouw) is vooralsnog onbekend. Een deel van de proefsleuven is archeologisch gezien leeg.

Advies Synthegra

Binnen de grenzen van het plangebied zijn uitsluitend in het zuidoostelijke deel van het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Het betreft de directe omgeving van de werkputten 3 en 5. Binnen een beperkt areaal zijn grondsporen aangetroffen die deel uitmaken van het perifere gebied rondom een groter nederzettingsterrein. Binnen dit deel van het plangebied zijn waarden vastgesteld die op beperkte schaal aanvullende informatie kunnen opleveren om de kennislacune van de ontstaansgeschiedenis van Esch(deels) aan te vullen. Om die reden wordt aanbevolen om vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemversturende activiteiten binnen dit, beperkte, deel van de te ontwikkelen locatie.

Selectieadvies gemeente Haaren¹

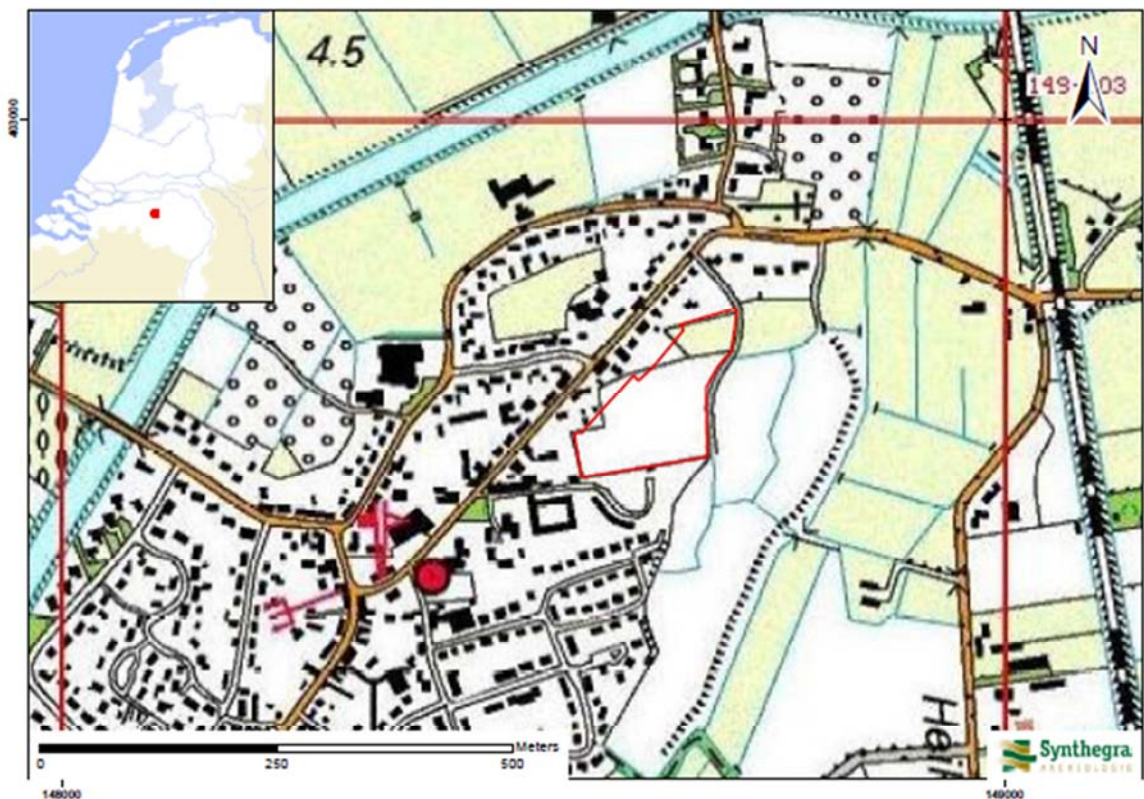
De gemeente Haaren acht de vindplaats niet behoudenswaardig. De scoretabel voor de waardering van de vindplaats wijst dit ook niet uit. Het geringe aantal ongedateerde sporen in slechts een klein deel van het plangebied alsook het weinige vondstmateriaal uit het esdek geven onvoldoende aanleiding voor een vervolgonderzoek. De planontwikkeling kan doorgang vinden.

¹ Besselsen, E.A. 15-10-2013 / 18-12-2013.

1 Inleiding

1.1 Ligging en huidige situatie plangebied

Op het minuutplan uit het begin van de 19^e eeuw wordt duidelijk dat het plangebied ten noordoosten van de historische dorpskern van Esch ligt. Het plangebied is onbebouwd en maakt onderdeel uit van een akkercomplex aangegeven als de Wei Akkers. Binnen het plangebied staan meerdere smalle percelen aangegeven die noordoost georiënteerd zijn vanuit de huidige Dorpsstraat, hier aangegeven als de Wei Akkers weg. Uit de gegevens van de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafels (OAT) behorende bij het minuutplan, staat beschreven dat al de percelen als bouwland in gebruik zijn. Het plangebied is ca. 16.254 m² groot.

Afbeelding 1: Het plangebied op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader.²

1.2 Onderzoekskader

In opdracht van de gemeente Haaren heeft Synthegra bv een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) in Esch uitgevoerd. Door de graafwerkzaamheden ten behoeve van de geplande

²Topografische Dienst 1998.

nieuwbouw die zal gaan plaatsvinden, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is vanwege de regelgeving van de overheid voorafgaand aan de graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.2.³ Het veldwerk is uitgevoerd tussen 2 en 5 september 2013. De wetenschappelijke leiding lag in de handen van drs. Jan Krist (senior archeoloog). Verder bestond het veldteam uit Rafael Roth (MA), Rik Vaessen (veldmedewerker) en Vincent van den Veen (junior archeoloog).

De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door H. Kremer.⁴

De bevoegde overheid, de gemeente Haaren, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en een selectiebesluit nemen.

1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

Het doel van het archeologische onderzoek is vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja het begrenzen van de op het terrein aanwezige archeologische waarden en het bepalen van de gaafheid en conservering ervan. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

De volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen zullen worden beantwoord:

- 1) Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de site (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)?
- 2) Zijn archeologische grondsporen en/of vondsten aanwezig?

Wat is de aard van de aangetroffen archeologische resten?

- 3) Welke vondstcategorieën zijn aangetroffen?
- 4) Vormen de aangetroffen grondsporen structuren? Zo ja, wat is de aard van de structuren?
- 5) Is het mogelijk de functie van de vindplaats aan te geven; grafveld, nederzetting, special activity area, off-site?
- 6) Ligt het vondstmateriaal in situ of is het (deels) secundair gedeponeerd?
- 7) Wat is de diepteligging ten opzichte van het maaiveld?
- 8) Kan sprake zijn van vindplaatsen waar gebruikte bouwmethoden (stiepen, Schwellbalken, e.d.) geen sporen hebben nagelaten, zodat de bewoning uit andere verschijnselen moet blijken (aardkelders, vondststrooiingen, e.d.)?

Wat is de omvang van de vindplaats?

³SIKB 2010.

⁴Kremer 2013.

- 9) Is het mogelijk de horizontale en verticale begrenzingen aan te geven van de verspreiding van de (te verwachten) vondsten en grondsporen? Zo ja, waar liggen deze?

Wat is de datering van de aangetroffen resten?

- 10) Wat is de datering van de aangetroffen resten?
- 11) Is sprake van één of meerdere bewonings-/gebruiksperioden? Licht dit toe.
- 12) Is sprake van een duidelijke stratigrafie? Licht dit toe.
Wat is de relatie tussen de vindplaats en directe omgeving?
- 13) Zijn er aanwijzingen waarom men deze locatie heeft uitgekozen voor de ter plekke aangetroffen functie(s)? Zo ja, licht dit toe.
- 14) Wat is de relatie tussen landschappelijke context en gaafheid? Zijn er bijvoorbeeld aanwijzingen voor erosie?
- 15) Kan een (betrouwbare) landschapsreconstructie worden gemaakt? Zo ja, welke?
Wat is de gaafheid en conserveringstoestand?
- 16) Wat is de gaafheid en herkenbaarheid van de verschillende grondspoortypen? Geef zo mogelijk een verklaring.
- 17) Wat is de conserveringstoestand van zowel anorganisch als organisch vondstmateriaal, inclusief paleo-ecologische resten? Geef zo mogelijk een verklaring. Wat is de informatie waarde van paleo-ecologische resten?
- 18) Welke post-depositionele processen hebben plaatsgevonden en wat is het effect daarvan? Wat is de invloed van het gevormde esdek op de archeologische niveaus? Dekkt het plaggendek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het plaggendek?
- 19) Hoe verhouden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek zich tot de resultaten van het vooronderzoek?

Wat is de kwaliteit van de vindplaats?

- 20) Wat is de fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering) van de vindplaats? Licht dit toe.
- 21) Indien verstoringen zijn aangetroffen, wat is de omvang van deze verstoringen? Licht dit toe.
- 22) Wat is de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) van de vindplaats? Licht dit toe.
- 23) Is er sprake van behoudenswaardige archeologische waarden? Zo ja, onderbouwing volgens de KNA (bijlage IV en de KNA-scoretabel)
- 24) Ten aanzien van welke thema's uit de NOaA kan de vindplaats informatie opleveren? Licht dit toe.
- 25) Indien het onderzoek geen archeologische fenomenen oplevert of categoriaal beperkte (bijvoorbeeld alleen losse vondsten), welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is (bijvoorbeeld) sprake van:
- verstoring van antropogene aard
 - erosie
 - aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik
 - beperking van de archeologische waarnemings-mogelijkheden door werk of weeromstandigheden
 - beperking van de archeologische waarnemings-mogelijkheden door bodemprocessen
 - een combinatie hiervan?

Zijn beschermingsmaatregelen mogelijk?

26) Wat kan de invloed zijn van de geplande bouw- c.q. funderingswijze en eventuele fysieke beschermingsmaatregelen (bijvoorbeeld ophoging) op de archeologische resten?.

Welke aanbevelingen zijn te geven m.b.t. tot vervolgonderzoek?

27) Wat zijn volgens de systematiek van het IKAW de trefkansen voor de nog niet onderzochte delen van het terrein?

Welke opgravingstrategie zou bij vervolgonderzoek toegepast moeten worden?

1.4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. H. Kremer.⁵ Tijdens het veldonderzoek is er geen reden geweest om van de beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken.

Conform het PvE zijn 7 proefsleuven met afmetingen van 4 x 50 meter gegraven. In de sleuven is één vlak aangelegd. Het niveau waarop de sporen zichtbaar en interpreteerbaar zijn, ligt tussen 0,6 en 1,2 m –MV in de natuurlijke ondergrond. Het vlak is aangelegd met een mobiele graafmachine met een gladde, gesloten bak. In overleg en met instemming van de gemeente Haaren, zijn twee extra proefsleuven aangelegd tussen de werkputten 3 en 5 om de daar aanwezige sporenconcentratie nader te onderzoeken.

Tijdens de aanleg van het vlak is een metaaldetector gebruikt. Behalve het vlak is ook de stort met behulp van de metaaldetector onderzocht

Alle vondsten zijn per spoor of laag (in vakjes van 5 x 4 m) verzameld. Alle proefsleuven en sporen zijn digitaal ingemeten met behulp van GPS-apparatuur (Rover) met een nauwkeurigheid van 0,5 cm. De coupes en profielkolommen zijn analoog getekend (schaal 1:2) 0 en apart gefotografeerd. Alle foto's van het vlak, sporen, coupes en profielen zijn voorzien van een noordpijl, een schaalstok en een fotobordje c.q. fotoformulier met het onderzoeksmeldingsnummer en objectgegevens.

Van de diverse spoortypen (n=18) is een representatief deel gecoupeerd om de sporen te interpreteren en de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Met uitzondering van twee sporen zijn de overige gecoupeerde sporen niet volledig afgewerkt om bij een vervolgonderzoek de mogelijkheid te hebben om tot een genuanceerde uitspraak te maken over aard en functie.

In de proefsleuven is de bodemopbouw aan de hand van profielkolommen gedocumenteerd ten behoeve van het aardwetenschappelijk onderzoek. In de twee extra proefsleuven was het niet noodzakelijk om kolommen te documenteren in verband met de uniforme bodemopbouw binnen het plangebied.

Na het veldwerk zijn alle proefsleuven dichtgegooid en aangereden.

In totaal is 1.560 m² onderzocht.

⁵ Kremer 2013.

Afbeelding 2. Sfeerfoto van het veldwerk(Foto: Synthegra).

2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

In het plangebied zijn door Synthegra een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd.⁶

2.2 Resultaten bureauonderzoek

Synthegra heeft in 2010 in opdracht van SAB een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de straat Het Nieuwland in Esch. De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen woningbouw binnen het plangebied.

De diepte van de toekomstige bodemverstoring is op dit moment onbekend, maar uitgaande van de aanleg van de bouwputten voor de bebouwing zal de bodem waarschijnlijk tot in het archeologische niveau worden verstoord, dat in dit gebied vanaf 30 cm beneden maaiveld verwacht kan worden.

Het bureauonderzoek heeft geresulteerd in onderstaand verwachtingsmodel

⁶Hagens 2010; Schorn 2011.

Periode	Verwachting	Verwachte kenmerken vindplaats	Diepteligging sporen
laat-paleolithicum – mesolithicum	hoog	Bewoningssporen, tijdelijke kampementen: vuursteen artefacten, haardkuilen	Onder het esdek
neolithicum – vroege middeleeuwen	hoog	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	Onder het esdek
late middeleeuwen – nieuwe tijd	middelhoog	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen, sporen van agrarische activiteit	Onder het esdek

Tabel 2.1: Archeologische verwachting per periode.

2.3 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen

In het westelijk deel van het plangebied is onder het plaggendek geen podzolbodem aangetroffen. Onduidelijk is of hier een van oorsprong een podzolgrond dan wel beekeerdgrond aanwezig is geweest. Voor beiden geldt dat deze door verploeging in het plaggendek is opgenomen. In het oostelijke deel zijn beekeerdgronden aangetroffen wat duidt op vrij natte omstandigheden. Ook de aangetroffen en in één keer opgebrachte ophogingslaag uit waarschijnlijk de 19e eeuw, toen veel nieuwe grond als landbouwgrond werd ontgonnen, geeft dit aan. Gezien de natte omstandigheden is het plangebied in het verleden toch minder gunstig voor bewoning geweest. Vuursteenvindplaatsen bestaan voornamelijk uit strooiing van fragmenten vuursteen en ondiepe grondsporen, zoals haardkuilen, in de bovengrond van de oorspronkelijke podzolgrond. Aangezien de bodem is verstoord, zijn eventueel aanwezige vuursteenvindplaatsen verloren gegaan. Betere locaties voor vuursteenvindplaatsen bevinden zich ten westen van het plangebied. De hoge verwachting voor vuursteenvindplaatsen kan daarom naar laag worden bijgesteld.

Nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd bestaan niet alleen uit fragmenten aardewerk, maar ook uit diepere sporen zoals paalgaten en afvalkuilen. Deze sporen kunnen tot in de C – horizont reiken en zijn mogelijk nog intact. Gezien de minder gunstige omstandigheden voor bewoning wordt de hoge verwachting voor nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen voor het plangebied bij gesteld naar middelhoog. De middelhoge verwachting voor nederzettingsresten uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd blijft op grond van het aangetroffen plaggendek gehandhaafd.

Nederzettingsresten uit beide perioden worden vooral in het westelijke deel van het plangebied verwacht.

Voor het oostelijke deel geldt een lage verwachting voor deze periode, zeker als er in het westelijke deel geen resten worden aangetroffen

3 Resultaten van het onderzoek

3.1 Landschapsgenese en bodemopbouw

Conform de in het PvE beschreven methode zijn in alle werkputten enkele profielkolommen gedocumenteerd. Verspreid over de 7 werkputten zijn in totaal 22 profielkolommen gedocumenteerd. De kolommen zijn gefotografeerd en vervolgens getekend op schaal 1:20.

De bodemopbouw in de gedocumenteerde profielkolommen is zeer uniform.

Aan de basis van de profielen is een pakket fijn, zwak siltig zand aangetroffen, dat overwegend lichtgeel tot wit van kleur is en enkele lichte roestvlekken bevat. Dit zand is geïnterpreteerd als dekzand en wordt gerekend tot het Laagpakket van Wierden, dat onderdeel uitmaakt van de Formatie van Boxtel. Het lichtgele tot wit dekzand betreft de C-horizont.

De top van het dekzand is sterk roesthouden en heeft een oranje grijze kleur. Dit niveau is in de profielen onderscheiden als een aparte laag en kan worden geclassificeerd als een Cg-horizont. De top van het dekzand ligt op een hoogte variërend van 5,2 tot 6,0 m +NAP en helt over het algemeen zeer flauw in oostelijke richting. Dit komt overeen met wat op voorhand werd verwacht, namelijk dat het plangebied in een dekzandvlakte ligt.

Afbeelding 3: profielkolom 6.3, aan het zuidelijke uiteinde van het oostprofiel van werkput 6, geeft een representatief beeld van de bodemopbouw binnen het plangebied (Foto: Synthegra).

Op het dekzand is een esdek opgebracht. De grens tussen het esdek en het dekzand is scherp, maar onregelmatig. Zoals in afbeelding 3 is te zien is dit niveau beïnvloed door bioturbatie. Binnen het esdek zijn

twee horizonten te onderscheiden. Direct op het dekzand ligt een donkerbruine laag humeus zand. Dit is de Aa-horizont. Deze horizont wordt bedekt door de huidige bouwvoor (Aap-horizont), die donkergrijs van kleur is. De grens tussen de Aap-horizont en de Aa-horizont is scherp.

Alleen profielkolom 6.4 vertoont een ander beeld (afbeelding 4). De natuurlijke opbouw is gelijk aan die van de overige profielen, maar in dit profiel is ook een spoor aanwezig. Het betreft een kuil met een gevlekte vulling. Het plaggendek (zowel de Aap-horizont als de Aa-horizont) lopen onverstoord door over dit spoor, wat betekent dat het spoor ouder is dan het dek.

Afbeelding 4: profielkolom 6.4, in het oostprofiel van werkput 6 (Foto: Synthegra).

Mate van verstoring (a.h.v. de profielen en vlakken)

In de kolommen zijn geen recente verstoringen aangetroffen, die dieper reiken dan de huidige bouwvoor. Ook in het vlak zijn geen recente verstoringen aangetroffen. De oorspronkelijke bodem, die in het dekzand aanwezig was (naar verwachting een podzol) is in de profielen niet meer aanwezig en vermoedelijk opgenomen in het esdek.

3.1 Inleiding

In totaal zijn 18 sporen, los verspreid over het hele opgravingsgebied, aangetroffen. In het zuidoosten valt een zich een kleine concentratie van paalkuilen waar te nemen. (Bijlage 4). De sporen zijn als volgt over de werkputten verdeeld:

Proefsleuf 1 drie sporen, proefsleuf 3 vier sporen, proefsleuf 5 zes sporen, proefsleuven 6 en 7 twee sporen en proefsleuf 8 één spoor. In de proefsleuven 2, 4 en 9 zijn geen sporen waargenomen. Naast duidelijk door antropogene activiteiten gevormde verkleuring, zijn er als gevolg van bioturbate en dierlijke graafactiviteiten verkleuringen in de ondergrond ontstaan. Daarnaast zijn de sporen als gevolg van verbruining niet gemakkelijk te herkennen en zullen door het ontbreken van de oorspronkelijke podzolbodem de sporen deels in het dek zijn opgenomen. Dit geldt in het bijzonder voor de ondiepe sporen. Slechts van de dieper ingegraven sporen zijn de overblijfselen teruggevonden. Hierdoor wordt de oorspronkelijke functie c.q. interpretatie van de grondsporen bemoeilijkt. Het is niet zeker of de sporen antropogeen of natuurlijk zijn. Alle sporen waren pas in de C-horizont zichtbaar. Er zijn geen vondsten in de sporen aangetroffen hetgeen de datering van de sporen is niet mogelijk maakt.

3.2.1 Analyse sporen en structuren

In het zuidoosten in de proefsleuven 5 en 3 liggen de sporen relatief dicht bij elkaar. Op basis van de vulling en de kleur zijn de sporen 6 tot en met 11, 14, 15 en 18 te rekenen tot dezelfde periode.

Afbeelding 5 proefsleuf 5, vlak 1

De sporen 8 en 15 zijn gecoupeerd.

Afbeelding 6: coupe van spoor 8, proefsleuf 5, vanuit het oosten opgenomen.

Beide sporen zijn paalkuilen met duidelijke grenzen en dieptes van 25 tot 26 cm.

De andere door middel van coupes nader onderzochte sporen wijken qua kleur, matrix, grootte en diepte af van de hierboven beschreven sporen. Het is niet duidelijk of het hier om een andere archeologische periode of dat homogenisatieprocessen van de bodem van invloed zijn geweest. De sporen 16 (paalkuil) en 17 (kuil) waren goed zichtbaar.

Afbeelding 7: coupes van de sporen 16 en 17 vanuit het noordwesten opgenomen.

De sporen bevatten geen vondsten op grond waarvan ze gedateerd kunnen worden. Of er een verband bestaat tussen de in het esdek gevonden artefacten en de grondsporen is vooralsnog onzeker. Voorlopig wordt aangenomen dat een datering binnen de periode late middeleeuwen tot begin nieuwe tijd valt.

3.3 Vondstmateriaal

Er zijn gezien het relatief grote oppervlak dat onderzocht is weinig vondsten aangetroffen. Uit het dek zijn hoofdzakelijk aardewerk fragmenten verzameld. Daarnaast zijn enkele glasscherven, spijkers en fragmenten bouwmetaal en leisteen aangetroffen. Het aardewerkspectrum bestaat uit (prehistorisch) handgevormd aardewerk, kogelpotaardewerk uit de 12^e en 13^e eeuw, een Siegburger wandscherf uit de 15^e eeuw en geglaazuurd steengoed en roodbakend aardewerk uit de 16^e /17^e eeuw, deels ook uit de 18^e eeuw. Twee aardewerkfragmenten zijn modern.

Onverbrand organisch materiaal is niet aangetroffen. Twee sporen bevatten houtskoolfragmenten. Hiervan zijn monster ten behoeve van eventuele C14 datering verzameld.

4 Conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de site (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)?*

De natuurlijke ondergrond van het plangebied bestaat uit dekzand (Laagpakket van Wierden, onderdeel van de Formatie van Boxtel). De top van het dekzand lijkt zeer flauw in oostelijke richting af te hellen. Het plangebied ligt dus in een relatief vlak deel van het dekzandlandschap. De bodem binnen het plangebied is geheel intact en is te classificeren als een zwarte enkeerdgrond. De oorspronkelijke bodem in het dekzand, naar verwachting een podzol, is niet meer aanwezig en waarschijnlijk opgenomen in het esdek bij de bewerking van het land. Het plangebied is al enige tijd (ten minste twee eeuwen) in gebruik als bouwland.

2. *Zijn archeologische grondsporen en/of vondsten aanwezig?*

Ja, er zijn sporen en vondsten aanwezig. De sporen concentreren zich in het zuiden van het onderzoeksgebied in de proefsleuven 3 en 5. De vondsten, uitsluitend gedaan in het esdek, bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk met een datering in de Middeleeuwen tot en met de nieuwe Tijd.

Wat is de aard van de aangetroffen archeologische resten?

3. *Welke vondstcategorieën zijn aangetroffen?*

Er zijn aardewerk-, glas- en baksteenfragmenten gevonden. Uit het esdek zijn tevens enkele kopijzers evenals fragmentjes leisteen afkomstig. Onverbrand organisch materiaal is niet aangetroffen. Wel zijn uit twee sporen houtskoolpartikels verzameld.

4. *Vormen de aangetroffen grondsporen structuren? Zo ja, wat is de aard van de structuren?*

Het is mogelijk dat de concentratie van palen in het zuiden een structuur vormen. Een nadere interpretatie is op basis van het onderzoek niet mogelijk. Mogelijk gaat het hier om schuurachtige structuren.

5. *Is het mogelijk de functie van de vindplaats aan te geven; grafveld, nederzetting, special activity area, off-site?*

Op basis van het onderzoek is vooralsnog geen duidelijke functie van de vindplaats te definiëren. De diffuse ruimtelijke verspreiding van de aangetroffen grondsporen doet vermoeden dat de vindplaats gelegen is in off-site gebied rondom een verder zuidwaarts gelegen nederzetting.

6. *Ligt het vondstmateriaal in situ of is het (deels) secundair gedeponeerd?*

Het vondstmateriaal komt uit het esdek en is dus secundair gedeponeerd. *In situ* vondsten ontbreken geheel.

7. *Wat is de diepteligging ten opzichte van het maaiveld?*

De aangetroffen sporen liggen op een diepte tussen 0,6 en 1,2 m –MV.

8. *Kan sprake zijn van vindplaatsen waar gebruikte bouwmethoden (stiepen, Schwellbalken, e.d.) geensporen hebben nagelaten, zodat de bewoning uit andere verschijnselen moet blijken (aardkelders, vondststrooiingen, e.d.)?*

Met uitzondering van paalkuilen zijn geen resten van “gebouwen” aangetroffen. Op basis van het onderzoek kan geen uitspraak worden gedaan m.b.t. de gebruikte bouwmethoden.

Wat is de omvang van de vindplaats?

9. Is het mogelijk de horizontale en verticale begrenzingen aan te geven van de verspreiding van de (te verwachten) vondsten en grondsporen? Zo ja, waar liggen deze?

De aangetroffen sporen beperken zich tot één horizontaal niveau. Een deel van de aangetroffen sporen concentreert zich binnen het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied. Verder noordwaarts neemt de spoordichtheid af. Aangenomen kan worden dat het onderzochte terrein de begrenzing vormt van een nederzettingsterrein dat zich mogelijk in zuidelijke richting uitstrekt. Er is geen sprake van vondstconcentraties. Dit gegeven versterkt het vermoeden dat het een off-site terrein betreft.

Wat is de datering van de aangetroffen resten?

10. Wat is de datering van de aangetroffen resten?

Op basis van het aangetroffen aardewerk uit het esdek wordt (althans) een deel van de sporen voorlopig gedateerd in de middeleeuwen.

11. Is sprake van één of meerdere bewonings-/gebruiksperioden? Licht dit toe.

Hoewel er een verschil is geconstateerd tussen de sporen (zie 3.2.1) ontbreken dateerbare aan sporen gerelateerde vondsten is het niet mogelijk op basis van het onderzoek deze vraag te beantwoorden.

12. Is sprake van een duidelijke stratigrafie? Licht dit toe.

Bodemkundig gezien bestaat de bodem uit een esdek direct gelegen op de natuurlijke ondergrond (C-horizont). Het spoorniveau beperkt zich tot één archeologisch niveau (C-horizont).

Wat is de relatie tussen de vindplaats en directe omgeving?

13. Zijn er aanwijzingen waarom men deze locatie heeft uitgekozen voor de ter plekke aangetroffen functie(s)? Zo ja, licht dit toe.

De vindplaats ligt op een dekzand rug. Richting het oosten daalt het terrein duidelijk af. Dergelijke verhoging in het oorspronkelijke landschap waren bij uitstek geschikt voor occupatie.

14. Wat is de relatie tussen landschappelijke context en gaafheid? Zijn er bijvoorbeeld aanwijzingen voor erosie?

Er zijn geen aanwijzingen voor erosie, afgraving, zandwinning of iets dergelijks, wat de gaafheid van het bodemarchief binnen het plangebied op grote schaal kan hebben aangetast.

15. Kan een (betrouwbare) landschapsreconstructie worden gemaakt? Zo ja, welke?

Wat is de gaafheid en conserveringstoestand?

Naar het zich laat aanzien is het maken van een (betrouwbare) landschapsreconstructie niet mogelijk. Zie ook vragen 1 en 17.

16. Wat is de gaafheid en herkenbaarheid van de verschillende grondspoortypen? Geef zo mogelijk een verklaring.

De sporen in de proefsleuven 3 en 5 zijn duidelijk herkenbaar en nog vrij diep in de ondergrond bewaard gebleven. In de rest van het terrein zijn de spoordieptes gering.

17. Wat is de conserveringstoestand van zowel anorganisch als organisch vondstmateriaal, inclusief paleo-ecologische resten? Geef zo mogelijk een verklaring. Wat is de informatie waarde van paleo-ecologische resten?

De conserveringsomstandigheden voor organische resten is slecht. Het sporenniveau (grens tussen esdek en dekzand) ligt in een zone waar oxidatie plaatsvindt, getuige de vele roestvlekken die er in de top van het dekzand zijn waargenomen. Dit betekent dat eventuele organische resten zijn vergaan of anderszins sterk zijn aangetast.

Voor anorganische resten zijn de omstandigheden voor conservering goed, vanwege het aanwezige, onverstoorte esdek in het hele plangebied.

18. Welke post-depositionele processen hebben plaatsgevonden en wat is het effect daarvan? Wat is de invloed van het gevormde esdek op de archeologische niveaus? Dekt het plaggendeek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het plaggendeek?

Alle sporen liggen in de C-horizont. Door het opgetreden bodemproces van vebruining en roestvorming zijn de sporen in de top van de C-horizont slecht zichtbaar. Door antropogene handelingen tijdens de aanleg van het dek is de oorspronkelijke bodem in het dek opgenomen en mogelijk hiermee ook een deel van de sporen. Het esdek dekt de nog resterende sporen af. In het esdek zijn alleen moderne verstoringen zichtbaar die echt niet van invloed zijn geweest op het sporenniveau.

19. Hoe verhouden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek zich tot de resultaten van het vooronderzoek?

De onderzoeksresultaten bevestigen de uitkomsten van de vooronderzoeken. De bodemopbouw, gaafheid en ouderdom van de vindplaats zoals die in de vooronderzoeken naar voren kwam is gevestigd door onderhavig onderzoek.

Wat is de kwaliteit van de vindplaats?

20. Wat is de fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering) van de vindplaats? Licht dit toe.

Zie hoofdstuk 5.

21. Indien verstoringen zijn aangetroffen, wat is de omvang van deze verstoringen? Licht dit toe.

Moderne verstoringen zijn alleen in het noorden van proefsleuf 7 waargenomen. Hier ligt een diepe verstoring met modern materiaal (plastic) en afsteringen materiaal. Bioturbatie is op relatief grote schaal opgetreden.

22. Wat is de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) van de vindplaats? Licht dit toe.

Zie hoofdstuk 5.

23. Is er sprake van behoudenswaardige archeologische waarden? Zo ja, onderbouwing volgens de KNA (bijlage IV en de KNA-scoretabel)

Zie hoofdstuk 5.

23. *Ten aanzien van welke thema's uit de NOaA kan de vindplaats informatie opleveren? Licht dit toe.*

Het (vervolg-) onderzoek kan een bijdrage leveren ten aanzien van hoofdstuk 22 van de Noa, Binnen het plangebied zijn waarden vastgesteld die, hoewel op beperkte schaal, aanvullende informatie kunnen opleveren om de kennislacune van de ontstaansgeschiedenis (in ruimtelijk perspectief) van Esch(deels) aan te vullen en de ontwikkeling van de dorpen/steden in Zuid-Nederland in het algemeen.

24. *Indien het onderzoek geen archeologische fenomenen oplevert of categoriaal beperkte (bijvoorbeeld Alleen losse vondsten), welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is (bijvoorbeeld) sprake van:*

a. verstoring van antropogene aard

b. erosie

c. aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik

d. beperking van de archeologische waarnemings-mogelijkheden door werk of weeromstandigheden

e. beperking van de archeologische waarnemings-mogelijkheden door bodemprocessen

Verbruining en roestvorming vormen beperkende waarnemingsfactoren

f. een combinatie hiervan?

Zijn beschermingsmaatregelen mogelijk?

26. *Wat kan de invloed zijn van de geplande bouw- c.q. funderingswijze en eventuele fysieke beschermingsmaatregelen (bijvoorbeeld ophoging) op de archeologische resten?*

Indien de geplande grafwerkzaamheden dieper dan 60 cm beneden het huidige maaiveld reiken, kunnen e voor de archeologische resten een bedreiging vormen. Het spoorniveau bevindt zich tussen dan 60 tot 120 cm – MV.

27. *Welke aanbevelingen zijn te geven m.b.t. tot vervolgonderzoek?*

Binnen een beperkt deel, van het plangebied zijn waarden vastgesteld die op beperkte schaal aanvullende informatie kunnen opleveren om de kennislacune van de ontstaansgeschiedenis van Esch(deels) aan te vullen. Om die reden wordt aanbevolen om vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstorende activiteiten binnen dit deel van de te ontwikkelen locatie.

28. *Wat zijn volgens de systematiek van het IKAW de trefkansen voor de nog niet onderzochte delen van het terrein?*

Welke opgravingstrategie zou bij vervolgonderzoek toegepast moeten worden?

Er bestaat een reële kans op het aantreffen van sporen welke gerelateerd kunnen worden aan woon- of werkstructuren in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied. Binnen het overige deel van het plangebied zal de trefkans op sporen gering zijn op basis van hun diffuse verspreidingspatroon.

4.2 Conclusies

Het proefsleuvenonderzoek heeft de aanwezigheid van een vindplaats aangetoond. De vindplaats kenmerkt zich door een diffuse spreiding van (vondstloze) sporen binnen het plangebied. Slechts in het zuidoostelijke deel van het onderzochte terrein zijn kleine sporenclusters vastgesteld. Het boven het spoorniveau liggende dek heeft voor een vrij goede conservering van de grondsporen gezorgd. Ondanks roestvorming en verruiming zijn de sporen leesbaar. De vindplaats laat zich interpreteren als de periferie van een grotere agrarische nederzetting, mogelijk stammend uit de middeleeuwen. De kern van de nederzetting zal zich

wellicht bevinden of hebben bevonden richting de aangrenzende woonwijk van Esch. De vindplaats is geen uitzondering in Zuid-Nederland. Echter in Esch is nog geen vergelijkbare vindplaats bekend.

5. Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering volgens specificatie VS 06

Inleiding

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd.⁷ Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten belevingsaspecten, fysieke criteria en inhoudelijke criteria, wordt de score bepaald.

Bij een bovengemiddelde score voor fysieke kwaliteit (vijf of zes punten) is een vindplaats in principe behoudenswaardig. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor de belevingswaarde en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaats behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. Bij een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) wordt nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie. De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Om tot een afweging te kunnen komen, wordt daarbij een intervallschaal gehanteerd, waarbij meetwaarden (scores 1, 2 of 3) worden toegekend aan de scores 'laag', 'midden' en 'hoog'. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Beleving

Bij beleving gaat het om zichtbare monumenten waarbij de criteria schoonheid en herinnering worden gebruikt. Aangezien er geen zichtbare monumenten zijn aangetroffen, zijn deze criteria hier niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit wordt bepaald door de mate waarin archeologische overblijfselen nog intact en in hun oorspronkelijke positie aanwezig zijn. Binnen deze waarde wordt onderscheid gemaakt tussen de criteria gaafheid en conservering. De gaafheid en conservering krijgen een middelhoge score. Hoewel de afdekking van de bodems met een relatief dik dek zorgt voor een goede conservering van de aangetroffen archeologische waarde, bemoeilijkt het (lokaal) voorkomen van verbruining de herkenbaarheid van grondsporen. Op de plaatsen waar verbruining niet of nauwelijks is opgetreden of onder de verbruiningslaag zijn de sporen dan ook goed herkenbaar (score 2) en tekenen de grondsporen zich duidelijk af in de ondergrond (C-horizont). De conserveringsdiepte, score 2, van de herkenbare paalgaten en kuilen is vrij goed

⁷ SIKB 2010.

te noemen. Een representatief aantal sporen is gecoupeerd, waarbij is gebleken dat de greppels en kuilen nog tot een diepte van 25 tot 30 cm onder het sporenvak bewaard zijn gebleven. De conservering van het vondstmateriaal, dat uitsluitend uit het bovenliggende dek afkomstig is, is redelijk goed. Voornamelijk de fragmenten aardewerk en baksteen zijn goed bewaard gebleven op grond van fabricagetechniek. Onverbrande organische resten zijn niet aangetroffen en zullen, indien aanwezig geweest, vanwege de hoge ligging ten opzichte van het grondwater en de zandige matrix slecht zijn geconserveerd.

Inhoudelijke kwaliteit

Binnen de inhoudelijke kwaliteit staan vier criteria centraal: zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit. Hoewel de aangetroffen waarden binnen het essenlandschap in de archeoregio geen zeldzaamheid zijn, zijn deze waarden op microregionaal niveau (*lees* directe omgeving Esch) nog niet bekend. De zeldzaamheid scoort dan ook middelhoog.

De informatie die kan worden gedistilleerd uit de aangetroffen waarden scoort middelhoog. Op grond van de sporendichtheid en hun verspreiding kan worden aangenomen dat de vindplaats gelegen is in het perifere gebied rondom Esch. Daarom kunnen de aangetroffen sporen, ondanks een vooralsnog onbekende ouderdom, bijdragen in de beeldvorming van de ontstaansgeschiedenis van Esch.

De ensemblewaarde is middelhoog. De vindplaats kent geen uit synchrone of diachrone context bekende tegenhanger binnen de microregio (*lees* directe omgeving Esch). De bodemopbouw is binnen het gehele plangebied echter intact. Het voorkomen van archeologische waarden in combinatie met een intacte bodemopbouw leidt tot deze score.

In de optiek van de archeologische uitvoerder is het onderdeel representativiteit voor een beperkt deel van het plangebied van toepassing. Diffuus verspreidt over het plangebied zijn aanwijzingen gevonden welke (in beperkte mate) representatief zijn voor de middeleeuwse bewoning en het landgebruik van het essenlandschap. Het onderzoek heeft aangetoond dat slechts geldt voor een beperkt deel van het totale plangebied.

Op grond van het waarderingscriteria is af te leiden dat de onderzoekslocatie behoudenswaardig is. Dit geldt uitsluitend voor zuidoostelijke deel van het plangebied

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2	
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid		2	
	Informatiewaarde		2	
	Ensemblewaarde		2	
	Representativiteit		ja	

Tabel 5.1: Scoretabel voor de waardering van de vindplaats.

5.2 Selectieadvies Synthegra volgens specificatie VS 07

Binnen de grenzen van het plangebied zijn, naar mening van de uitvoerder, uitsluitend in het zuidoostelijke deel van het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Het betreft de directe omgeving van de werkputten 3 en 5. Binnen een beperkt areaal zijn grondsporen aangetroffen die deel uitmaken van de periferie rondom een groter nederzettingsterrein. Deze (middeleeuwse) nederzetting zal verder zuidwaarts liggen. Binnen dit deel, van het plangebied zijn waarden vastgesteld die op beperkte schaal aanvullende informatie kunnen opleveren om de kennislacune van de ontstaansgeschiedenis van Esch(deels) aan te vullen. Om die reden wordt aanbevolen om vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstorende activiteiten binnen dit deel van de te ontwikkelen locatie. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Haaren.

Indien de bevoegde overheid besluit dat er toch een vervolgonderzoek dient plaats te vinden zal hier aan een Programma van Eisen (PvE) aan te grondslag dienen te liggen. Wellicht is het mogelijk een eventueel vervolgonderzoek te laten plaatsvinden op basis van het bestaande en geactualiseerd PvE

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid die op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de gemeente Haaren.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan geldt conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij de bevoegde overheid, de gemeente Haaren.

5.3 Selectieadvies gemeente Haaren⁸

De gemeente Haaren acht de vindplaats niet behoudenswaardig. De scoretabel voor de waardering van de vindplaats wijst dit ook niet uit. Het geringe aantal ongedateerde sporen in slechts een klein deel van het plangebied alsook het weinige vondstmateriaal uit het esdek geven onvoldoende aanleiding voor een vervolgonderzoek. De planontwikkeling kan doorgang vinden.

⁸ Besselsen, E.A. 15-10-2013 / 18-12-2013.

Literatuur en kaarten

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Besselsen, E.A., 2013: *Selectieadvies Archeologische Monumentenzorg Inventariserend Veldonderzoek, proefsleuven. Oostzijde kern Esch, Reigerskant gemeente Haaren, 's-Hertogenbosch afdeling SO/BAM*.

Hagens, S., 2010: *Bureauonderzoek Kern Oost te Esch, gemeente Haaren*. Synthegra rapport S100342, Doetinchem.

Huisman, D.J. 2006: *Eerste hulp bij kwetsbaar vondstmateriaal*, KNA-Leidraad. Gouda.

Kremer, H. 2013: *PvE IVO-P Oostzijde kern Esch*, Synthegra Rapport S130052, Doetinchem.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Schor, E., 2011: *Inventariserend Veldonderzoek, verkennend booronderzoek Kern Oost te Esch, gemeente Haaren*. Synthegra rapport S110096, Doetinchem.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2*. SIKB, Gouda.

Kaarten

Topografische Dienst 1998: *Topografische kaart van Nederland, schaal 1:25.000*. Emmen.

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie						MIS	Lithostratigrafie				
	Kwartair	Laat	Holoceen						1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		Formatie van Beegden
11.755			Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)		2	Formatie van Kreftenheye					
12.745				Allerød (warm)								
13.675				Vroege Dryas (koud)								
14.025				Bølling (warm)								
15.700												
29.000			Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Laat-Pleniglaciaal		3						
50.000				Midden-Pleniglaciaal								
75.000				Vroeg-Pleniglaciaal					4			
		Pleistocene	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)						5a	Formatie van Drente		
									5b			
									5c			
									5d			
115.000			Eemien (warme periode)						5e			
130.000		Midden	Saalien (ijstijd)						6		Formatie van Drente	
370.000			Holsteinien (warme periode)				Formatie van Urk	Formatie van Peelo				
410.000			Elsterien (ijstijd)									
475.000			Cromerien (warme periode)									
850.000			Vroeg	Pre-Cromerien				Formatie van Sterksel				
2.600.000												

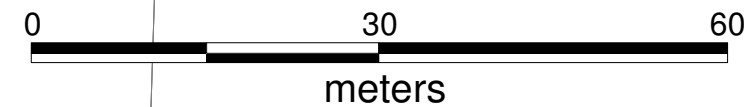
Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden			
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd			
-1500				Vb1		Middeleeuwen			
-450				Va		Romeinse tijd			
0		Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd			
-12				IVa		Bronstijd			
-800	815					Neolithicum			
-2000	2650	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol						
3755	5000								
-4900									
-5300		Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum			
7020	8000								
-8240	9000								
-8800		Vroeg	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend				
11.755	10.150								
12.745	10.800								
13.675	11.800	Laat-Pleistoceen	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum		
14.025	12.000			Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen			
15.700	13.000			Vroege Dryas	LW I	open parklandschap			
-35.000				Bølling		open vegetatie met kruiden en berkenbomen			
75.000		Laat-Pleistoceen	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum		
115.000						Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)			perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap
130.000									Eemien (warme periode)
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)				Vroeg-Paleolithicum		

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Puttenkaart

S130052-b IVO-P Oostzijde Kern te Esch
Ligging aangelegde putten,
plangebied met alle gevonden sporen

schaal 1:650
formaat A3

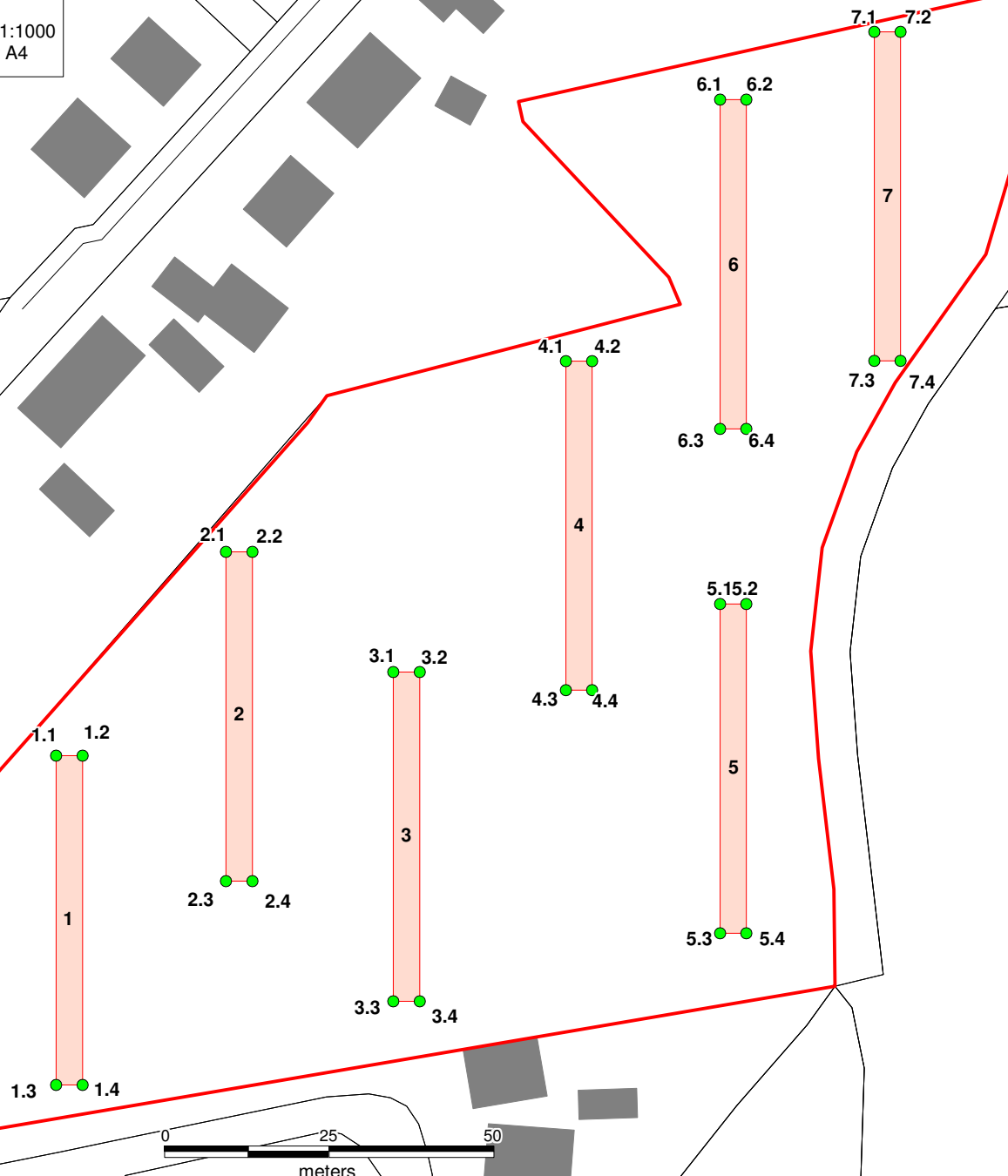

S130052-b IVO-P Oostzijde Kern Esch

Puttenplan met coördinaten

Schaal 1:1000

formaat A4

meetpunt	X	Y
1.1	148.568,97	402.678,57
1.2	148.572,97	402.678,57
1.3	148.568,97	402.628,57
1.4	148.572,97	402.628,57
2.1	148.594,77	402.709,53
2.2	148.598,77	402.709,53
2.3	148.594,77	402.659,53
2.4	148.598,77	402.659,53
3.1	148.620,17	402.691,27
3.2	148.624,17	402.691,27
3.3	148.620,17	402.641,27
3.4	148.624,17	402.641,27
4.1	148.646,36	402.738,5
4.2	148.650,36	402.738,5
4.3	148.646,36	402.688,5
4.4	148.650,36	402.688,5
5.1	148.669,78	402.701,59
5.2	148.673,78	402.701,59
5.3	148.669,78	402.651,59
5.4	148.673,78	402.651,59
6.1	148.669,78	402.778,19
6.2	148.673,78	402.778,19
6.3	148.669,78	402.728,19
6.4	148.673,78	402.728,19
7.1	148.693,2	402.788,51
7.2	148.697,2	402.788,51
7.3	148.693,2	402.738,51
7.4	148.697,2	402.738,51

Bijlage 3: Hoogtes

S130052-b IVO-POostzijde Kern
te Esch

Hoogtes WP 1 en 2

Schaal 1: 250
Formaat A3

Legenda

× vlak hoogte in meters +NAP

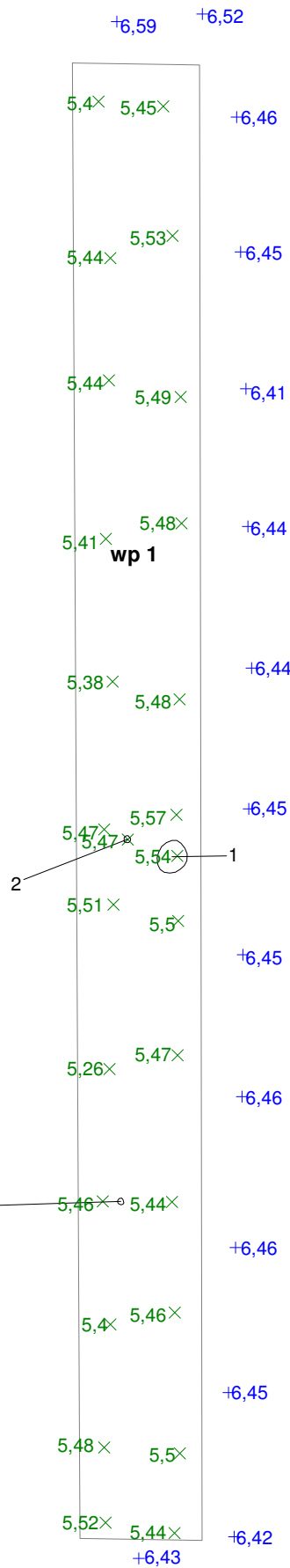
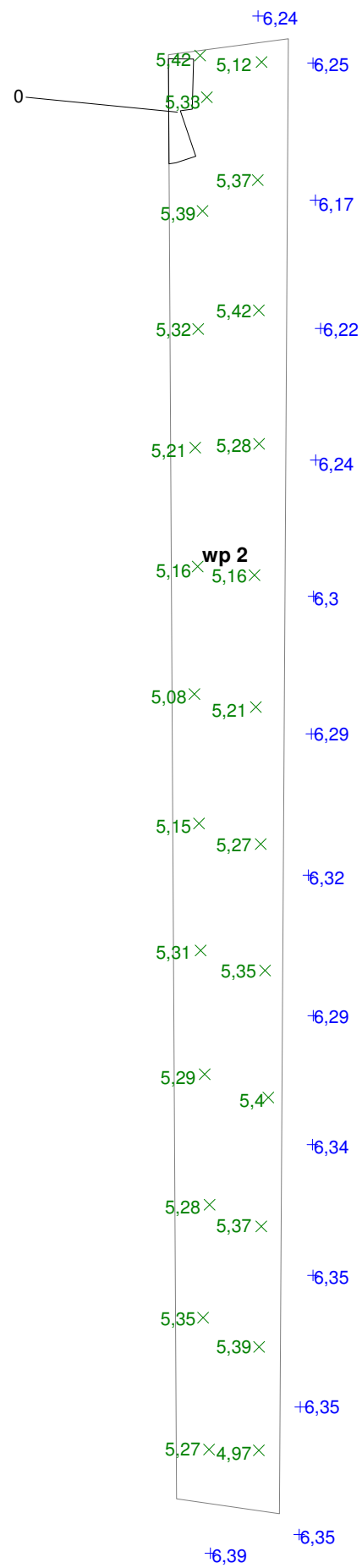
+ maaiveld hoogte in meters +NAP

402700

402675

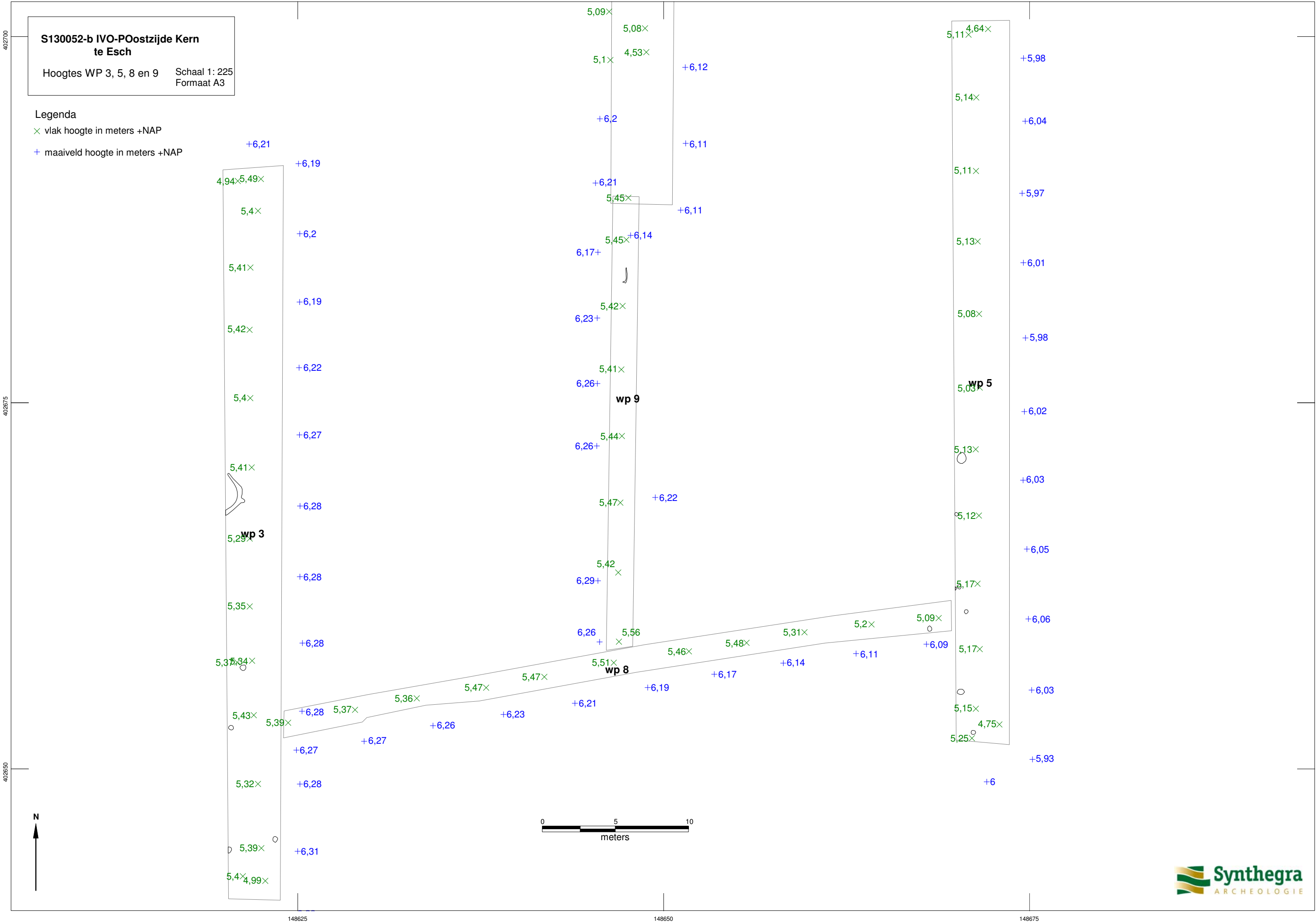
402650

402625

0 5 10
meters

S130052-b IVO-POostzijde Kern
te Esch

Hoogtes WP 4, 6 en 7

Schaal 1: 250
Formaat A3

Legenda

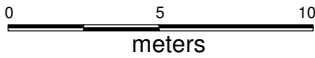
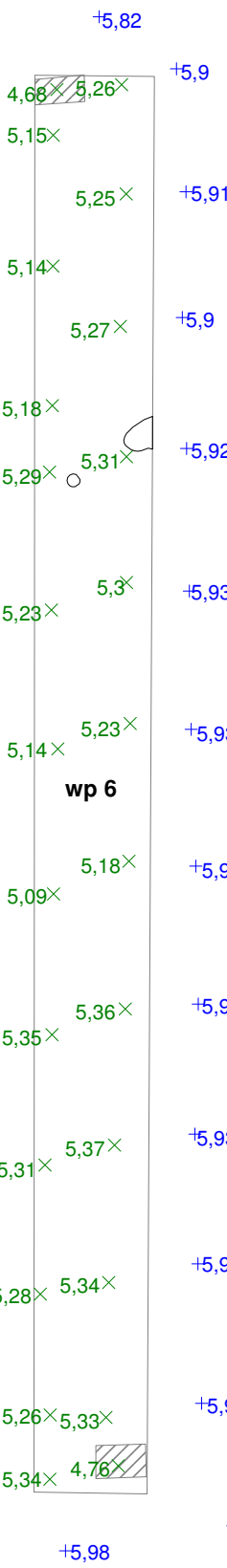
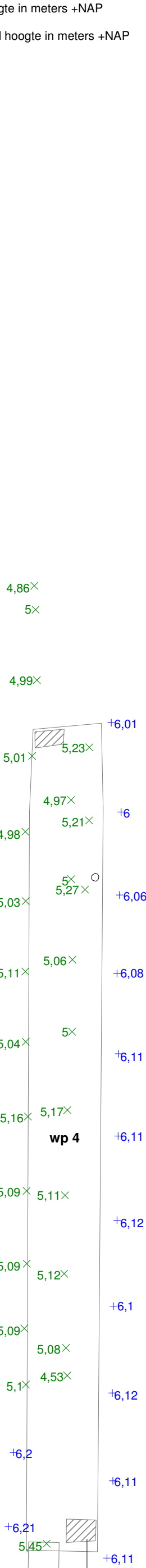
- × vlak hoogte in meters +NAP
- + maaiveld hoogte in meters +NAP

402775

402750

402725

402700

Bijlage 4: Allesporenkaart totaal, ASK per put incl. locaties profielen

S130052-b IVO-P Oostzijde Kern te Esch
Ligging aangelegde putten,
plangebied met alle gevonden sporen

schaal 1:650
formaat A3

S130052-b IVO-POostzijde Kern
te Esch

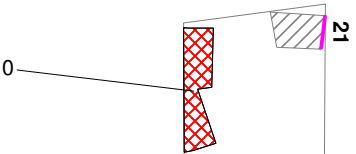
ASK wp 1 en 2

Schaal 1: 225
Formaat A3

Legenda

- paalkuil
- paalkuil/kuil
- paalkuil/natuurlijk
- natuurlijk/kuil
- diergang
- natuurlijk
- recent
- profiellijn
- ▨

kijkgat

wp 2

22

23

11

wp 1

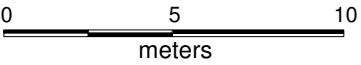
12

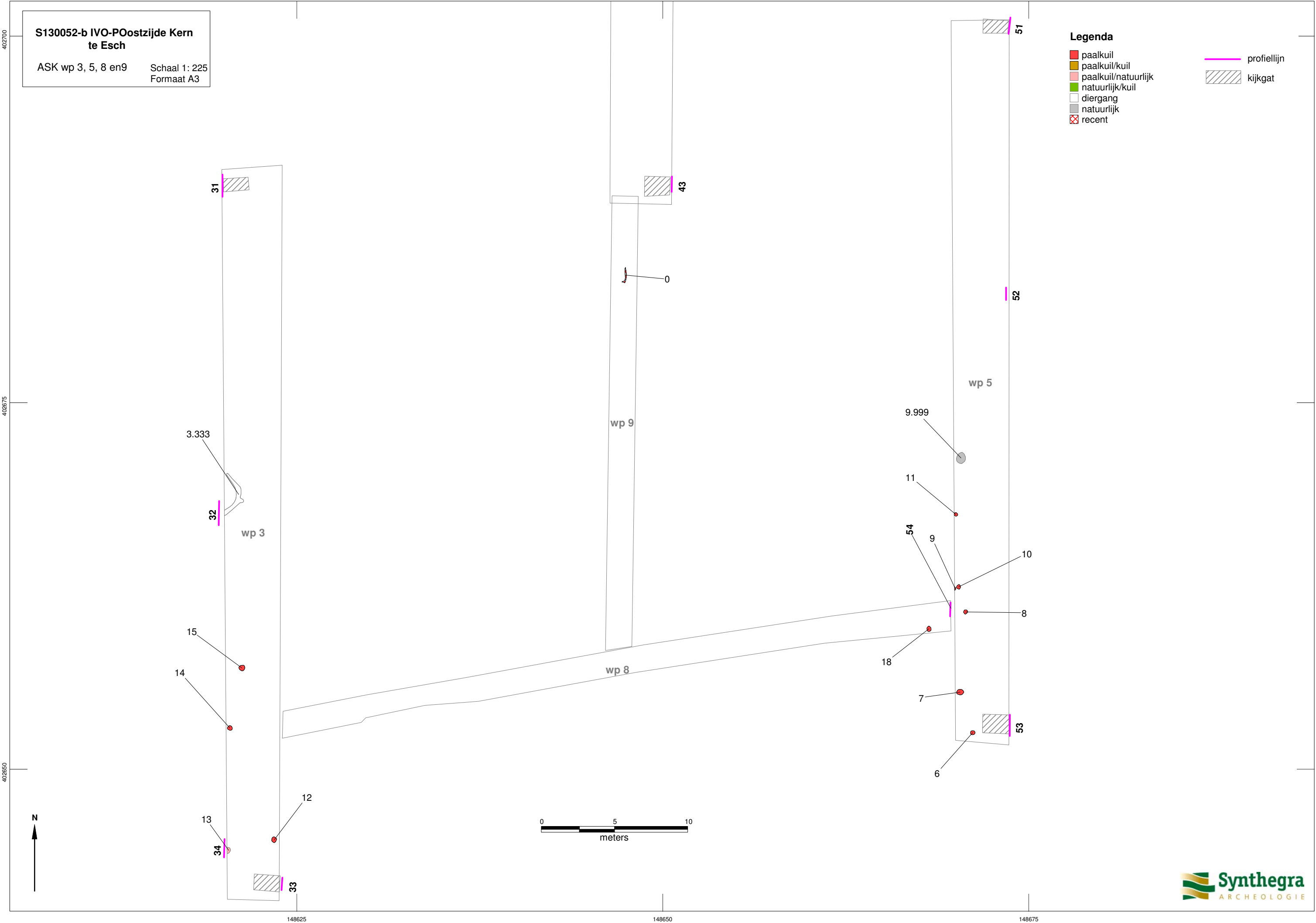
2

1

3

13

Legenda

- paalkuil

paalkuil/kuil

paalkuil/natuurlijk

natuurlijk/kuil

diergang

natuurlijk

recent
- profiellijn

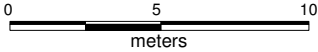
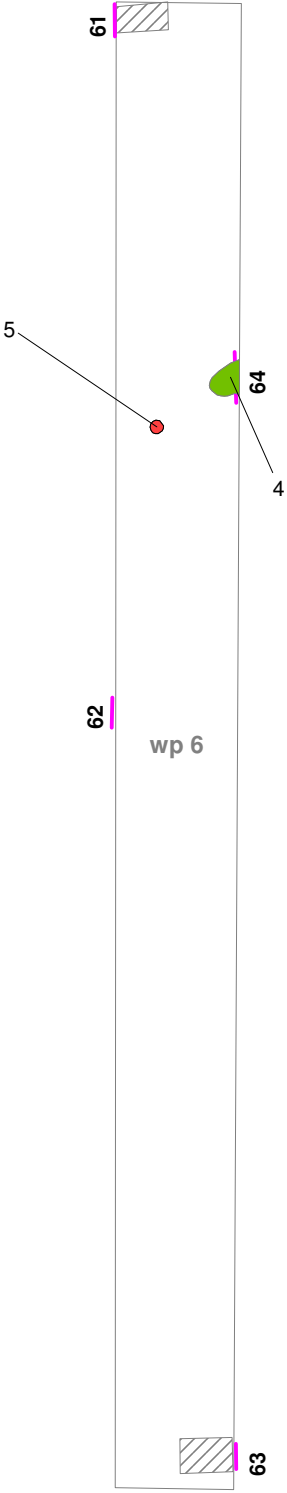
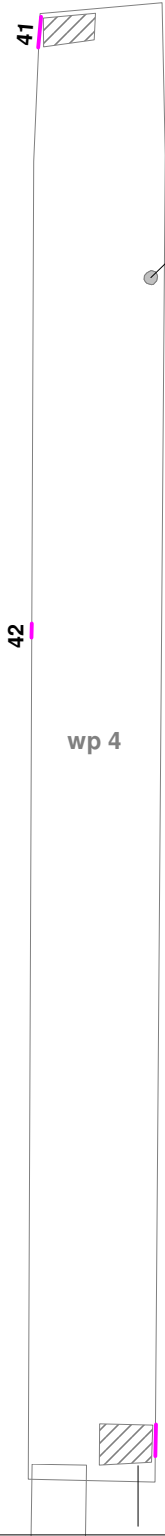
kijkgat

402775

402750

402725

402700

148700

148675

148650

Bijlage 5: Profieltekeningen

- Legenda
- spoor

Ap-horizont

Aa-horizont

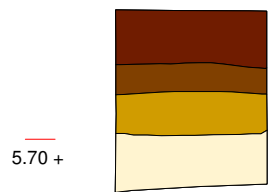
Aa-horizont

Cg-horizont

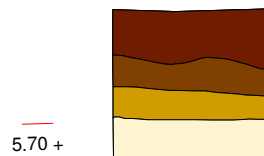
C-horizont

natuurlijk

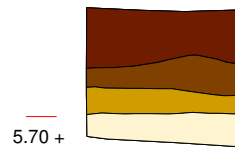
profiel 1.1

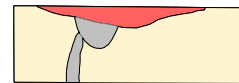
profiel 1.2

profiel 1.3

coupe S1

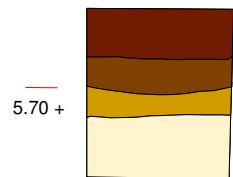
coupe S2

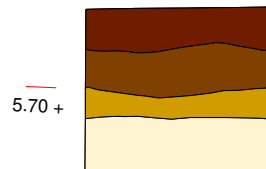
coupe S3

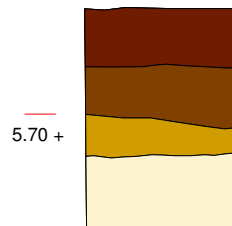
profiel 2.1

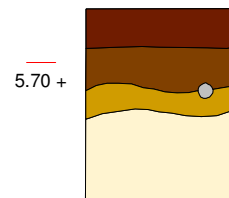
profiel 2.2

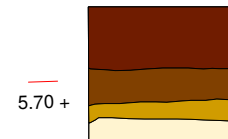
profiel 2.3

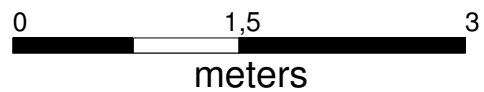
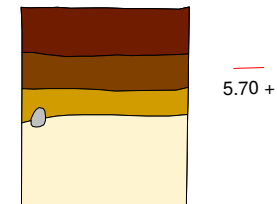
profiel 4.1

profiel 4.2

profiel 4.3

- Legenda
- spoor

Ap-horizont

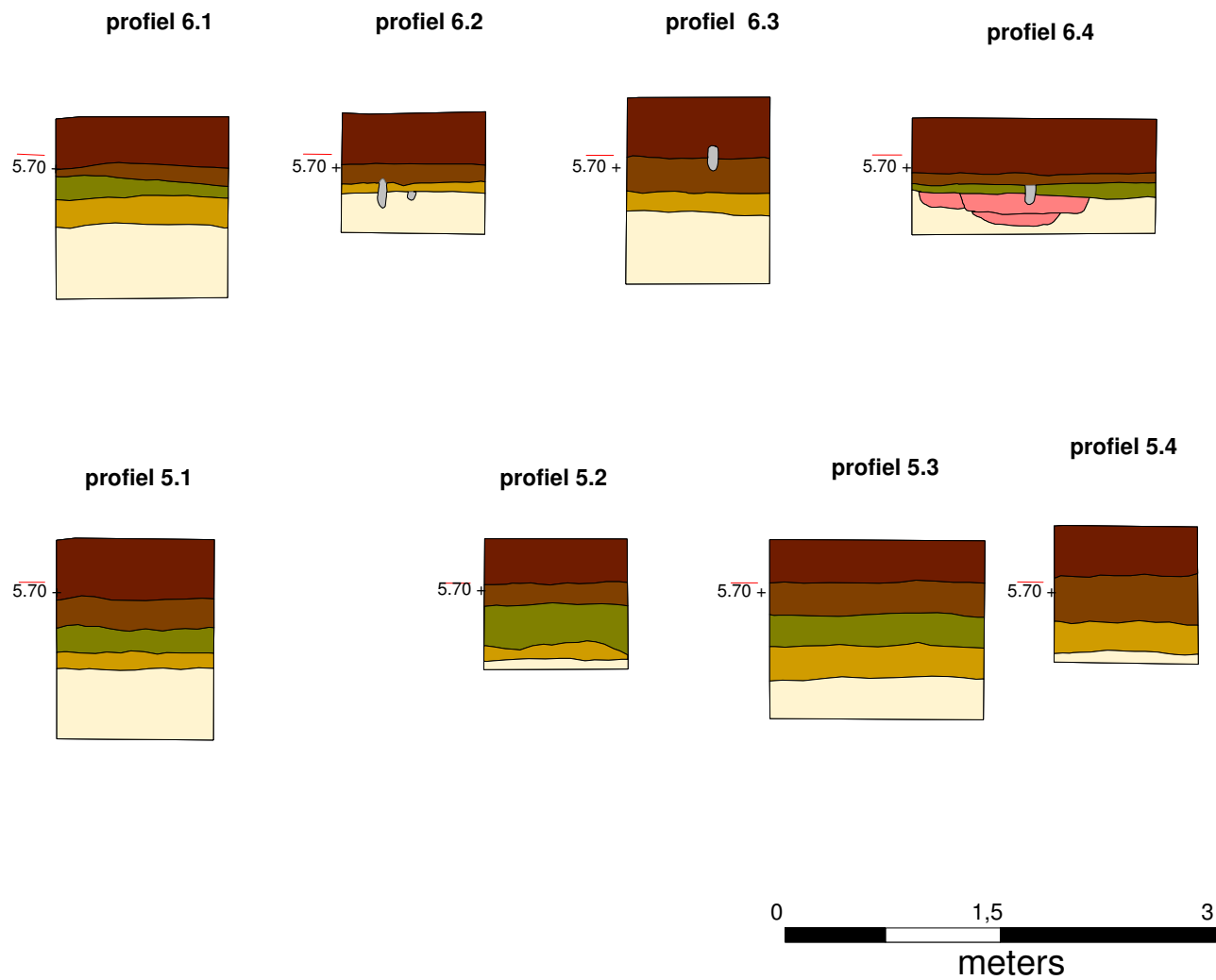
Aa-horizont

Aa-horizont

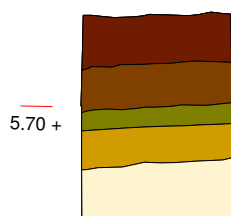
Cg-horizont

C-horizont

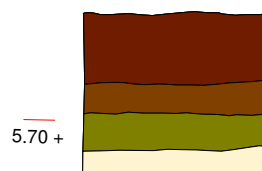
natuurlijk

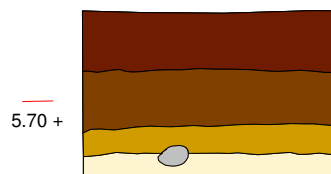
profiel 3.3

profiel 3.4

profiel 3.2

profiel 3.1

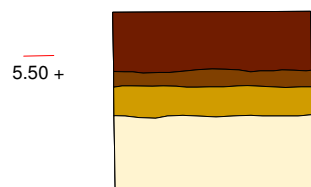
coupe S15

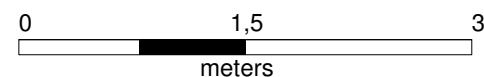
coupe S13

profiel 7.1

coupe S16 en S17

Legenda

■ spoor	■ Cg-horizont
■ Ap-horizont	■ C-horizont
■ Aa-horizont	■ natuurlijk
■ Aa-horizont	

Bijlage 6:Sporenlijst

SPnr	WP	VL	VORM	LxB (in cm)	TEXTUUR	KLEUR	INSLUITSELS	COUPE	DIEPTE	VORM	INTERPRETATIE	OPMERKINGEN	DATUM
1	1	1	oval	112 x 100	z2s2	dbr lbr gevl	hk-	stukkjes 1 ja		15 onregelmatig	onderkant kuil	met 3000 verfullt	2-9-2013
2	1	1	bijna rond		25 z2s2	lgr gr gevl.		ja		7 v-vormig	pk onderkant?	grens vaag	2-9-2013
3	1	1	rond		22 z2s2	lgr ge gevl.		ja		14 u-vormig	pk	grens duidelijk	2-9-2013
4	6	1	oval - onregel	87 x 112	z2s2	dbr ge gevl.	humeuse	vlak ja		20 trapezium	kuil	vulling inhomogen	3-9-2013
5	6	1	rond		43 z2s2	dgrbr	FE MN 1-2	ja		7 vlak	pk onderkant	grens in profiel vaag	4-9-2013
6	5	1	bijna rond		32 z2s2	dgr	hk-sp.1	nee			pk		4-9-2013
7	5	1	oval	49 x 36	z2s2	dgr	hk-sp.1	nee			pk		4-9-2013
8	5	1	bijna rond		26 z2s2	dgr	hk-sp.1	ja		25 u-vormig	pk	middeleuwe, relatie to Sp. 18, 10, 9	4-9-2013
9	5	1	oval	30 x 26	z2s2	dgr	hk-sp.1	nee			pk		4-9-2013
10	5	1	bijna rond		28 z2s2	dgr	hk-sp.1	nee			pk	in oost van Sp. 9	4-9-2013
11	5	1	bijna rond		25 z2s2	lgr		nee			pk		4-9-2013
12	3	1	bijna rond	35 x 33	z2s2	lgr dgr gevl	FE MN 1-2, hk	ja		11 trechter	pk	met diergang. Prehistorisch?	4-9-2013
13	3	1	rond?	33 x 40	z2s2	dgr	woortels 1, hk	ja		10 trechter	pk? Nat.?	lopt in W- profiel	4-9-2013
14	3	1	bijna rond		32 z2s2	dgrbr	FE MN 1	nee			pk		4-9-2013
15	3	1	oval	42 x 35	z2s2	dgrbr + ge gevl	hk-sp.1	ja		26 v-vormig	pk	middeleuwe	4-9-2013
16	7	1	oval/rond	89 x 83	z2s2	dbr	hk-sp.1, hume	ja		15 u-vormig	pk of kuil	sediment homogen	5-9-2013
17	7	1	rond		64 z2s2	dbr	hk-sp. 1	ja		12 u-vormig	pk	sediment homogen	5-9-2013
18	8	1	rond/ oval	26 x 30	z2s2	dbr	hk-sp. 1	nee			pk	middeleuwe, relatie to Sp. 8	5-9-2013
0	0										rec. Spoor		
3333	3333										diergang		
9999	9999										bioturbatie		
1000	1000				z2s1	dbr	humeus	2			bouwvoor		
2000	2000				z2s1	lgr br gevl.	humeus 1, hk-sp. 2, bks-st. 1				esdek		
2100	2100				z2s1	dbr ge gevl.	humeus 1, hk- sp. 1				esdek uitgespoelt of rest bc-horizont		
3000	3000				z2s1	lbr ge gevl.	FE MN 2				c-horizont	verbruind	
3100	3100				z2s1	lbrge - rod gevl	ijzer inspooling				c-horizont	minder verbruind	
4000	4000				z2s1	ge + wi gevl.					c-horizont		

Bijlage 7: Vondstenlijst

VONDSTNR	WP	VL	SP	VAK	VULING	PROFIEL	LAAG	VERZAMELWDATUM	INHOUD	TEKNR.
1		1	1		3		2000 MAA	2-9-2013	KER	
2		1	1		5		2000 MAA	2-9-2013	KER	
3		1	1		6		2000 MAA	2-9-2013	MIX	
4		1	1		7		2000 MAA	2-9-2013	MIX	
5		1	1		8		2000 MAA	2-9-2013	KER	
6		2	1		9		3000 MAA	2-9-2013	KER	
7		2	1		7		3000 MAA	2-9-2013	KER	
8		2	1		8		2000 MAA	2-9-2013	MIX	
9		2	1		3		2000 MAA	2-9-2013	MIX	
10		2	1				2000 MAA	2-9-2013	MIX	
11		1	1	1			N TROF	3-9-2013	HK	
12		2	1			2.1	1000 TROF	3-9-2013	STEEN	1.2
13		2	1			2.2	2000 TROF	3-9-2013	AW / FE	1.2
14		2	1			2.3	1000 TROF	3-9-2013	AW	1.2
15		4	1			4.1	1000 TROF	3-9-2013		
16		4	1			4.3	1000 TROF	3-9-2013	KER	
17		4	1		1		2000 MAA	3-9-2013	MIX	
18		4	1		4		2000 MAA	3-9-2013	KER	
19		4	1		10		2000/3000 MAA	3-9-2013	KER	
20		4	1		4		3000 MAA	3-9-2013	KER	
21		4	1		7		2000 MAA	3-9-2013	KER	
22		4	1		8		3000 MAA	3-9-2013	KER	
23		6	1		10		2000 MAA	3-9-2013	KER	
24		6	1		5		2000 MAA	3-9-2013	KER	
25		6	1		8		2000 MAA	3-9-2013	KER	
26		5	1		3		2000/3000 MAA	4-9-2013	KER	
27		5	1		5		2000 MAA	4-9-2013	KER	
28		5	1		6		2000 MAA	4-9-2013	MIX	
29		5	1		7		2000 MAA	4-9-2013	MIX	
30		6	1				2000 TROF	4-9-2013	KER	
31		3	1		2		2000 MAA	4-9-2013	KER	
32		3	1		7		2000 MAA	4-9-2013	KER	
33		3	1		6		2000 MAA	4-9-2013	KER	
34		7	1	16			AFW	5-9-2013	Monster	
35		2	1			2.1	2000 TROF	5-9-2013	Monster	
36		2	1				3000 TROF	5-9-2013	Monster	
37		2	1				4000 TROF	5-9-2013	Monster	
38		5				5.3	2000 TROF	5-9-2013	Monster	
39		5				5.3	2100 TROF	5-9-2013	Monster	
40		5				5.3	3000 TROF	5-9-2013	Monster	
41		5				5.3	4000 TROF	5-9-2013	Monster	
42		5				5.1	2000 TROF	5-9-2013	Monster	
43		5				5.1	2100 TROF	5-9-2013	Monster	
44		5				5.1	3000 TROF	5-9-2013	Monster	
45		5				5.1	4000 TROF	5-9-2013	Monster	

Bijlage 8: Determinatielijst

Vondsnummer	put	vlak	spoor	vak	vulling	profiel	laag	verzamelwijze	Datum materiaal	categorie	aantal	gewicht	opmerkingen	fragment	type baksel	herkomst	maakwijze	magering	begin datering	eind datering	complex datering	bijzonderheden
1	1	1		3			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		12. - 13. eeuw	rand	KGP				VMEC	LMEB		
2	1	1		5			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		12. - 13. eeuw	wand	KGP				LMEB	LMEB		
3	1	1		6			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1			wand	AWH		handgevormd		LMEA	LMEB		
3	1	1		6			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		12. - 13 eeuw	wand	AWH		grijsbakkend		NEO	NTC		
3	1	1		6			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		15. eeuw	wand	SIEGBURG	Siegburg			LMEB	NTA		
3	1	1		6			2000 maa	2-9-2013 GLS	glas		1			wand	VENSTER				ROMV	NTC		
4	1	1		7			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		prehistorisch	wand	AFH		handgemaakt		NEO	NTC		
4	1	1		7			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		2		14. eeuw	wand	ANDENNE				VMED	LMEB		
4	1	1		7			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		17. - 18. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		
4	1	1		7			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		middeleeuws - nieuw	wand	AFH		roodbakkend		NEO	NTC		
4	1	1		7			2000 maa	2-9-2013 KER	bkr		1				BAKSTEEN				ROMV	NTC		
4	1	1		7			2000 maa	2-9-2013 MXX	slak		1				SLAK				BRONSM	NTC		
5	1	1		8			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1			rand	XXX				NEO	NTC		
6	2	1		9			3000 maa	2-9-2013 KER	aw		1			wand	PINGSDRF				VMED	LMEA		
7	2	1		7			3000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		prehistorisch	wand	AWH				NEO	NTC		
8	2	1		8			2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1		middeleeuws	Hengsel	ROODZALW				LMEB	NTB		
8	2	1		8			2000 maa	2-9-2013 KER	bkr		1				BAKSTEEN				ROMV	NTC		
9	2	1		3			2000 maa	2-9-2013 MXX	spijker		1				SPIJKER				BRONSM	NTC		
10	2	1					2000 maa	2-9-2013 KER	aw		1			Hengsel	STGLKAN		zoutglazuur		LMEB	NTC		
10	2	1					2000 maa	2-9-2013 NS	lei		2		verbrand		BROK				ROM	NTC		
11	1	1	1				afw	3-9-2013 OPH	hk		3				HOUTSKL				PALEO	NTC		
11	1	1	1				afw	3-9-2013 KER	aw		1		verbrand		AW				NEOVA	NTC		kleen fragmentje
12	2	1			2.1		1000 afw	3-9-2013 NS	lei		1				BROK				ROM	NTC		
13	2	1			2.2		afw	3-9-2013 KER	aw		1			wand	PAFFRATH				LMEA	LMEA		
13	2	1			2.2		afw	3-9-2013 NS	lei		1				BROK				ROM	NTC		
13	2	1			2.2		afw	3-9-2013 MXX	spijker		1				SPIJKER				BRONSM	NTC		
14	2	1			2.3		afw	3-9-2013 KER	aw		2		16. - 17. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		
15	4	1			4.1		1000 afw	3-9-2013 KER	aw		1		15. eeuw	wand	STGL		zoutglazuur		LMEB	NTC		
16	4	1			4.3		1000 afw	3-9-2013 KER	aw		1		16. - 17. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		
16	4	1			4.3		1000 afw	3-9-2013 KER	aw		1		20. eeuw	rand	PORSELEI				NTB	NTC		
16	4	1			4.3		1000 afw	3-9-2013 NS	lei		1		leipen		GRAFSTN				ROMV	NTC		
16	4	1			4.3		1000 afw	3-9-2013 GLS	glas		1				DRINKUYT				NTA	NTA		
17	4	1					2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1			rand	ROODPAN				LMEA	NTC		
17	4	1					2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1			wand	ROOD				LMEA	NTC		
18	4	1		10			2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1			wand	ROOD				LMEA	NTC		
18	4	1		10			2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1		15. - 16. eeuw	wand	RAEREN				NTA	NTB		
18	4	1		10			2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1			wand	KGP				VMEC	LMEB		
18	4	1		10			2000 maa	3-9-2013 KER	bkr		1				BAKSTEEN				ROMV	NTC		
19	4	1		10			3000 maa	3-9-2013 KER	aw		1			wand	ROOD				LMEA	NTC		
19	4	1		10			3000 maa	3-9-2013 KER	aw		1		middeleeuws	wand	AWG		witbakkend		IJZL	NTC		kleen fragmentje
20	4	1					3000 maa	3-9-2013 KER	aw		1		16. - 17. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		
21	4	1		7			2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1		15. - 16. eeuw	wand	STGL				LMEB	NTC		kleen fragmentje
22	4	1		8			3000 maa	3-9-2013 KER	aw		1		middeleeuws	wand	AWG		witbakkend		IJZL	NTC		
23	6	1		10			2000 maa	3-9-2013 KER	bkr		1				BAKSTEEN				ROMV	NTC		
24	6	1		5			2000 maa	3-9-2013 KER	bkr		1				BAKSTEEN				ROMV	NTC		
24	6	1		5			2000 maa	3-9-2013 MXX	slak		1				SLAK				BRONSM	NTC		
25	6	1		8			2000 maa	3-9-2013 KER	bkr		1		bloempot 20. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		roodbakkend, zonder glazuur
26	5	1		3			2000/3000 maa	3-9-2013 ODB	tand		3				AVFAL				PALEO	NTC		
27	5	1		5			2000 maa	3-9-2013 KER	aw		1			wand	ROOD				LMEA	NTC		
28	5	1		6			2000 maa	3-9-2013 KER	aw		2		15. - 16. eeuw	rand, wand	STGL				LMEB	NTC		
28	5	1		6			2000 maa	3-9-2013 KER	bkr		1				BAKSTEEN				ROMV	NTC		
29	5	1		7			2000 maa	4-9-2013 KER	aw		1		18. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		
29	5	1		7			2000 maa	4-9-2013 MXX	spijker		1				SPIJKER				BRONSM	NTC		
30	6	1			6.2	2esdek	afw	4-9-2013 KER	aw		1		15. - 16. eeuw	wand	STGL				LMEB	NTC		
31	3	1		2			2000 maa	4-9-2013 KER	aw		1		16. - 17. eeuw	wand	ROOD				LMEA	NTC		
32	3	1		7			2000 maa	4-9-2013 MXX	spijker		1				SPIJKER				BRONSM	NTC		
33	3	1		6			2000 maa	4-9-2013 KER	aw		1		middeleeuw		AWG		grijsbakkend		IJZL	NTC		
34	2	1	16		1		afw	5-9-2013 OPH	hk		7				HOUTSKL				PALEO	NTC		

Bijlage 9: Selectieadvies gemeente Haaren

Gemeente Haaren

Selectieadvies archeologische monumentenzorg, 18 december 2013

SELECTIEADVIES ARCHEOLOGISCHE MONUMENTENZORG
Inventariserend Veldonderzoek, proefsleuven.
Oostzijde kern Esch, Reigerskant
gemeente Haaren

	naam	Afdeling/bedrijf	Datum	paraaf
Opsteller(s)	E.A. Besselsen	Senior archeoloog, Gemeente 's- Hertogenbosch afdeling SO/BAM	15-10- 2013; 18-12- 2013	EAB
Controle gemeente Haaren				

1. Inleiding

In het kader van geplande ontwikkelingen heeft Synthegra bv een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in plangebied Kern Esch, Reigerskant, gemeente Haaren. Het onderzoek volgt op een eerder door Synthegra uitgevoerd bureau- en booronderzoek. De gemeente Haaren is als bevoegde overheid gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen.

1.1 Het plangebied

Het plangebied is in gebruik als weiland en akkerland en heeft een totale oppervlakte van circa 3,8 ha. Het westelijk deel van het plangebied is met proefsleuven onderzocht. Voor de locatie en exacte begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar het beoordeelde rapport van Synthegra bv (zie onder).

1.2 Aard van de bedreiging

De geplande ontwikkeling betreft de nieuwbouw van woningen. De geplande ingrepen kunnen een bedreiging vormen voor eventueel aanwezige archeologische waarden.

2. Archeologisch onderzoek

Synthegra heeft in september 2013 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in het rapport:

R. Roth/H. Leuving/ E.Hoven, 2013: *Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Oostzijde kern Esch te Esch, gemeente Haaren*. Synthegra Rapport S130052.

2.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestond uit een proefsleuvenonderzoek. In totaal is met 9 proefsleuven 1560 m2 onderzocht. Er is één vlak op 60-120 cm onder maaiveld aangelegd.

2.2 Conclusie onderzoek (verkort)

Verspreid over het terrein zijn in totaal 18 sporen gevonden. In het zuidoosten van het plangebied bevindt zich een concentratie paalkuilen, mogelijk restanten van een schuur. Twee van de paalkuilen zijn gecoupeerd en laten een diepte van circa 25 cm diep zijn. Geen van de sporen bevat vondstmateriaal. Aangenomen wordt dat de sporen in de late middeleeuwen of nieuwe tijd dateren. Vondsten zijn uitsluitend in het esdek aangetroffen. Het materiaal dateert in de middeleeuwen en nieuwe tijd. De sporen in het plangebied behoren mogelijk tot de periferie van een meer zuidelijk gelegen nederzetting.

2.3 Advies Synthegra bv

Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt een opgraving van het zuidoostelijk deel van het plangebied geadviseerd. Vervolgonderzoek kan aanvullende informatie leveren over de ontstaansgeschiedenis van de Esch. In het overige deel van het plangebied is geen vervolgonderzoek nodig.

3. Beoordeling rapportage door de gemeente Haaren

Het rapport is op hoofdlijnen in orde, wel wordt de uitvoerder geadviseerd een tekstuele redactie over het rapport uit te voeren.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de gemeente op de vorige versie d.d. 15 oktober 2013 heeft de auteur een minimale wijziging doorgevoerd in het rapport. In deze versie scoort de vindplaats wel op representativiteit voor de zuidoostelijke hoek van het plangebied en daarom wordt dit deel als behoudenswaardig gewaardeerd. Het criterium representativiteit, mate waarin een type monument representatief is voor een periode of gebied, is hier echter niet van toepassing.

3.1 Selectieadvies gemeente Haaren

De gemeente Haaren acht de vindplaats niet behoudenswaardig. De scoretabel voor de waardering van de vindplaats wijst dit ook niet uit. Het geringe aantal ongedateerde sporen in slechts een klein deel van het plangebied alsook het weinige vondstmateriaal uit het esdek geven onvoldoende aanleiding voor een vervolgonderzoek. De planontwikkeling kan doorgang vinden.